Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

30.5.2025

Lakivaliokunta

lav@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto asiassa: U 44/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta annetun direktiivin 2012/29/EU muuttamisesta täydentävä jatkokirjelmä UJ xx/2025 vp

Yleistä

Lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa asiassa: U 44/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta annetun direktiivin 2012/29/EU muuttamisesta täydentävä jatkokirjelmä UJ xx/2025 vp. Asiaan liittyvän perusmuistion mukaan keskusteltavana on vielä Suomelle keskeisiä kysymyksiä, jotka koskevat uhrille suoritettavaa vahingonkorvausta, oikeusapua, uhrin yhteystietojen luovuttamista rikoksesta epäillylle sekä eräiden päätösten uudelleentarkasteluoikeutta ja oikeussuojakeinoja.

Sisäministeriön lausunto asiassa

Sisäministeriö on ollut asian valmistelussa mukana sen eri vaiheissa ja osallistunut valtioneuvoston kannan valmisteluun. Sisäministeriö tukee U-jatkokirjelmän täsmennyksiä ja esittää seuraavat huomiot:

Perusmuistion mukaan uhrin yhteystietojen luovuttamista rikoksentekijälle koskevan 21 artiklan uuden 3 kohdan osalta neuvotteluissa ollaan päätymässä ratkaisuun, joka poikkeaa yleisnäkemyksestä. Yleisnäkemyksessä lähtökohtana oli näiden tietojen asianosaisjulkisuus, mutta toimivaltainen viranomainen voisi poiketa tästä lähtökohdasta tapauskohtaisen arvion perusteella. Trilogi-neuvotteluissa saavutetussa kompromissiratkaisussa lähtökohtana sen sijaan olisi, ettei uhrin osoitetietoja, puhelinnumeroa ja sähköpostiosoitetta luovuteta tekijälle, ellei toimivaltainen viranomainen arvioi, että tietojen antamatta jättäminen vaarantaisi puolustuksen oikeuksia.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Sisäministeriö PL 26 00023 Valtioneuvosto	Kirkkokatu 12 Helsinki	0295 480 171 +358 295 480 171	09 160 44635 +358 9 160 44635	kirjaamo.sm@govsec.fi www.intermin.fi

Sisäministeriön näkemyksen mukaan trilogi-neuvotteluissa saavutettu kompromissiratkaisu on kannatettava ja vastaisi myös paremmin nykyistä kansallista sääntelyä. Nykyisin esitutkintalain 4 luvun 15 §:n 3 momentin mukaisesti asianosaisella ei ole oikeutta saada tietoa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 11 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetuista tiedoista. Tällaisia tietoja ovat asianomistajan salassa pidettävät osoite-, puhelin- ja muut vastaavat yhteystiedot, jos tiedon antaminen vaarantaisi asianomistajan turvallisuutta, etuja tai oikeuksia. Asianomistajan yhteystiedot voidaan jättää luovuttamatta esitutkinnassa myös julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 31 kohdan nojalla.

Sisäministeriö yhtyy perusmuistiossa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan ehdotettu uusi 6 artiklan 7 kohta edellyttäisi todennäköisesti esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (122/2014) muuttamista. 6 artiklan velvoitteet on Suomessa täytäntöön pantu pääosin esitutkintalain 4 luvun 18 ja 19 pykälissä. Esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta annetun valtioneuvoston asetuksen valtioneuvoston asetuksen 3 §:n mukaan esitutkintapöytäkirjaan on tehtävä merkintä esitutkintalain 4 luvun 18 §:ssä tarkoitetuista ilmoituksista. Asetuksessa ei ole mainintaa 19 §:ään liittyvästä ilmoituksesta, joka koskee ilmoitusta asianomistajan oikeudesta saada ilmoitus vangin taikka tutkintavangon vapauttamisesta. Käytännössä kuitenkin poliisiasiain tietojärjestelmästä (Patja) löytyy esitutkintalain 4:19§:n mukaiselle asialle oma valintakohtansa asianomistajan tiedoissa.

Muilta osin sisäministeriöllä ei ole lausuttavaa.

Poliisitarkastaja Arto Hietanen

Jakelu Eduskunta, Lakivaliokunta

Tiedoksi Sisäministeri Mari Rantanen
Kansliapäällikkö Matti Sarasmaa
Erityisavustaja Timo Kerttula
Hallinnollinen avustaja Jaana Söderman
Hallinnollinen avustajaTiina Landström
Neuvotteleva virkamies Veera Parko
Ministeriön kansainvälisten asioiden yksikkö